

ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

II-то обикновенно Народно Събрание.

IX ЗАСЪДНИЕ ВЪ ЧЕТВЪРТЬКЪ 3 АПРИЛИ 1880 ГОД.

(Начало 7 часа 15 минути вечеръта подъ предсъдателството на П. Р. Славейковъ).

Предсъдателъ: Ще се чете списъка на депутатите.

Секр. Золотовъ: (Чете списъка).

Предсъдателъ: Отъ 171 депутати отсятствуващ 37, присъствуватъ 134; тъй щото има виновници, засъдните се открива. Сега ще се четятъ имената на ония депутати, които вчера отсятствуваха.

Секр. Золотовъ: (Чете): Отсятствували на 2-и Априлия: Христо Стояновъ, Анко Цвѣтановъ, Митропол. Мелетий, Иосифъ Ковачовъ, Петко Горбаниевъ, Христо Стефановъ, П. Каравеловъ, Нино Петровъ, Антонъ Георгиевъ, Иванъ Николаевъ, Даскалъ Тодоръ, Георгий Кириковъ, Д-ръ Антоновъ, Георгий Геровъ, Евлогий Георгиевъ, Азисъ Ефенди, Др. Цанковъ, Григорий Начевичъ, Тодоръ Станчовъ, Михаилаки Колони, Тодоръ Икономовъ, К. Стоиловъ, Стоилъ Попполовъ.

Предсъдателъ: Ще пристигнемъ да четемъ протокола на 7-то засъдение.

Секрет. Коевъ: (Чете протокола на 7-то засъдение).

Предсъдателъ: Има ли нѣкой нѣщо да забѣлѣжи?

Расолковъ: Въ протокола се казва, че г-нъ

Сукнаровъ поискашъ да стане тайно засъдните, а не е казано, че е станало тайно засъдните.

Предсъдателъ: Мисля, че това сѫ подробности. Тъ ще се изложатъ въ протокола за тайното засъдение, които сега не могатъ да се четятъ. Имали още нѣщо нѣкой да забѣлѣжи? Азъ, отъ моя страна, има да забѣлѣжа, че Събранието не е счело изборите за незаконни, но като се показвали нѣкои бюлетини бѣли, то изборите могатъ да се сматратъ за недѣйствителни. Второ има забѣлѣжка въ протокола: тамъ гдѣто се казва, че депутатите се прогласили отъ градския съвѣтъ, трѣба бюрото да ги прогласява, на място град. съвѣтъ. Истина е, че градския съвѣтъ ги прогласява, но въпросътъ е: кой може по жребие да рѣши изборите, градския съвѣтъ ли, или бюрото?

Единъ гласть: Не градския съвѣтъ а окрѣжния.

Грѣничаровъ: Казва се въ дневниците, че г-нъ докладчикъ, понеже е казалъ, за изборите на П. Славейковъ и Ионе Стояновъ, че имали равно число гласове, било решено по жребие, кой да бѫде депутатъ. Но това не го е направило бюрото, а окрѣжния съвѣтъ.

Симидовъ: Правилниците съ напечатани и моля да се раздаватъ.

Предсъдътъ: Тък съ напечатани, но съ доста погрънки, за това тръба да се препечататъ. Сега можемъ да следвамъ работата си. На дневния редъ съ провърките на изборите.

Докл. Станчовъ: Комисията има да представи днесъ на Народ. Събрание изборите на Варненската губерния.

Отъ разгледването избирателните дневници на Варненската губерния се оказва, че тя дава 28 представители отъ подвъдомствените неи окръзи: Варненски, Балчикски, Провадийски, Х.-О.-Пазарджикски, Шуменски и Силистренски. А распределението на окръзите въ избирателни околии е следующето, съгласно съ 7 чл. отъ избирателния законъ.

Варненски	окръгъ	въ	4	околии	4	депут.
Балчикски	"	"	1	"	1	"
Провадийски	"	"	3	"	4	"
Х.-О.-Пазарджикски	"	"	1	"	3	"
Шуменски	"	"	6	"	8	"
Силистренски	"	"	5	"	8	"

Всичко 20 околии 28 депутат.

Въ тъзъ губерния изборите съ станали въ Шуменски окръгъ въ всичките околии на 13-и Януари. Също въ Х.-О.-Пазарджикски и Силистренски съ исклучение на двър околии, Рамалска и Ашикларска отъ Силистренски окръгъ, гдъто съ станали на 20 Януари. Въ останалите окръзи всичките съ извършени на втори изборъ. Както за едините тъй и другите Народ. Събрание ще чуе подробностите поддолу.

При това гдъто има или нѣма дневници съ първите избори при всяка околия, комисията е направила забѣлѣжки отдельно за подобро освѣтление.

Въ Варненската губерния, Варненски окръгъ, Варненска градска околия е избранъ при вторите избори на 20 Януари Тютюнджи Османъ. Числото на избирателите е неизвестно. Числото на гласоподаватели е 985. Той получилъ 562 гласа. Забѣлѣжки никакви нѣма, освѣнъ, че нищо се не казва за първите избори; комисията намира този изборъ съгласенъ съ изб. законъ. (Приема се.) Отъ сѫщата околия избранъ е още и Костаки Буюклиоглу, при сѫщото число гласоподаватели съ 541 гл. Има една забѣлѣжка. Отъ нѣкои граждани има заявление противъ него, че билъ чужди подданици.

Костаки Буюклиоглу: Азъ не съмъ чужди подданици.

Докл. Станчовъ: Азъ говорихъ съ г-нъ К. Буюклиоглу и той ми каза, че е билъ турски подданикъ, а при това и паспорта ми показа, че е

билъ турски подданикъ. А сега е станалъ както и всички други български подданици.

Даскаловъ: Азъ можъ да кажъ, че въ своята битност въ Варна знала, че неговия дѣdo Стоянъ е билъ българинъ, и че тия не съ чужди подданици. До 12 Априля 1877 г., т. е. до гдъто азъ бяхъ въ Варна, тък не бяхъ чужди подданици.

Симидовъ: Заявлението пише, че 16 год. е живѣялъ по други места, и кога е станалъ наборъ за войска, тогава неговите братия казали, че били гръцки подданици.

Докл. Станчовъ: (Чете протеста отъ нѣкои Варненски граждани противъ Костаки Буюклиоглу.)

Предсъдателъ: Има ли нѣкой нѣщо да говори?

Даскаловъ: Тескерето, което той показва на г-на докладчика, е отъ 1877 год., т. е. преди войната. Отъ набора той не може да бѣга, защото нѣма защо и да се бои, като той е вече на 32 година. Какво съ имали предъ видъ тѣзи, които повдигнали този протестъ? Азъ само знамъ, че той до 12-и Априля 1878 г. не бѣше чужди подданикъ. Тѣзи двѣ години е билъ въ Пловдивъ и за това не е могълъ да се върне, за да се запише въ градските списици.

Минко Радославовъ: Лицата, които съ подписали заявлението, съ Варненски граждани и они ще знаятъ поотблизо подданиството на Костакия Буюклиоглу.

Докл. Станчовъ: Въ протеста, както слуша Народ. Събрание, се казва, че баща му и братията му съ записани въ списиците, а именно негова милост, г-нъ Костаки, не е билъ записанъ, но нищо не показва, което може да увѣрива Нар. Събрание, че той е действително чужди подданикъ.

Ечовъ: Г-нъ Костаки показва турско тескере, че той е билъ турски подданикъ на 1294, т. е. преди 2 години.

Михаиловски: Щомъ той е урожденецъ на българското княжество и не се показва, че има чуждо подданичество, то той се счита като български гражданинъ, споредъ относителниятъ членъ на Конституцията. (Д-ръ Брадель заема предсъдателското място.)

Славейковъ: Като имами предъ видъ протестъ, не можемъ да постулимъ толкотъ легло. Въ протестъ е казано, че подписаните граждани съ готови да засвидѣтелствуватъ онова, което казватъ въ протестъ си; и въ сѫщото връбме казва се въ протестъ, че когато ставалъ наборъ и описание въ последните двѣ години, тогава неговите братия заявили, че съ гръцки подданици. За това, така просто да приемемъ този изборъ не можемъ. Но мисля да остане този изборъ висящъ, до гдъто

тъзи, които заявляватъ, могатъ да за свидѣтелствуватъ, че той не е български а чуждъ подданикъ, и до гдѣто да доставятъ това свидѣтелство. Комисията, която ще се назначи да испита изборите, тя ще испита и този изборъ, а до тогава той пакъ ще си остане депутатъ.

Грънчаровъ: Предговоривши каза, че тия, които сѫ подписали протестът, щѣли да докажатъ, не че доказватъ, неговото чуждо подданство. Като доводъ привеждатъ, че той се записалъ въ избирателните списъци сега, преди да станатъ изборите за представителитѣ. Относително това, че неговите братия при набора, който става войската, били казали, че сѫ елински подданици, то може би братията му да сѫ елински подданици, но това не е доказателство, че и той е чуждъ подданикъ. Това всичко не може да се земе за доказателство. Онь самъ показва тескере отъ 1294 година, т. е. 1878 година, че той билъ преди 2 години, преди войната, турски подданикъ, и както всички други е преминалъ на българското подданство. За това не знамъ, защо да се оставятъ тъзи избори висящи.

Свѣщ. Петаровъ: Азъ мисля, че на тъзи граждани, които заявляватъ, че ще могатъ да за свидѣтелствуватъ, че той е чуждъ подданикъ, да имъ се отнеме правото, това е неудобно; и за това, както каза предговоривши г-нъ Славейковъ, да останатъ тъзи избори висящи, за да се види: могатъ ли да за свидѣтелствуватъ това, или не.

Грековъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ мнѣнието на г-на Славейкова, но ще забѣлѣжъ едно нѣщо на Народното Събрание, като му припомня за това, което рѣши вчера. Менъ ми се струва, че ще се покажемъ непослѣдователни, ако постгнисъ така, както показва г-нъ Славейковъ. Вчера, г-да, когато се разисква въпростътъ за Вратчанскиятъ представители, имаше заявление отъ административната властъ, или отъ окръжния началникъ, че тъзи хора били осъдени, и че на основание на 3 и 23 статья на избирателния законъ тия не могатъ да бѫдатъ избранни и Народното Събиание ги приема като законни, като взе предъ видъ, че едно таково заявление не е достаточено, но че трѣба да се докаже това съ документи. И това заявление бѫше отъ една властъ, отъ едно официално лице. Питамъ сега, г-да, ако да оставимъ висящъ изборътъ на г-на Костаки Буюклиоглу, на основание, че има едно заявление отъ нѣколко частни лица, които щѣли да докажатъ, безъ да представятъ таково доказателство, то ще бѫдемъ ли послѣдователни? Отъ една страна има едно заявление отъ едно официално лице, че единокъ си представител е осъденъ, и Народното Събрание го приема безъ да обрѣне на това внимание, безъ да иска да остане изборътъ висящъ, и

безъ да иска да се даджтъ поточни свѣдения за това. Тука има едно просто заявление, че братията му при набора казали, че сѫ грѣцки подданици. Братията му могатъ да бѫдатъ и кинезки подданици. Ако единъ братъ е чуждъ подданикъ, трѣбали и други да бѫде чуждъ подданикъ? Тукъ заявяватъ хора, които познавали баща му отъ врѣме, казватъ, че той билъ турски подданикъ. Той самъ има единъ пашапортъ, че до гдѣто имало турско владѣтелство, той билъ турски подданикъ, което се за свидѣтелствува и съ тозъ пашапортъ. Слѣдователно нѣма никакво доказателство, отъ което можемъ да заключавамъ и да истегливамъ фактове, че той не е български подданикъ; но всичкото доказва, че той е български подданикъ. За това мисля, че нѣмамъ и никакво право да казвамъ, да остане изборътъ му висящъ. Народното Събрание може да го направи, но азъ забѣлѣжвамъ още веднажъ, че въ този случай ще се покажемъ непослѣдователни; защото вчерашното рѣшене не трѣба да се забравя, за да рѣшавамъ днесъ противното.

Докл. Станчовъ: Въ начало на рѣчта си г-нъ Грековъ прибрѣза да каже, че Народното Събрание ще бѫде „непослѣдователно“. Народното Събрание не се е произнесло още върху този изборъ, и върху мнѣнието на г-на Славейкова. За това не може да се говори, че то било непослѣдователно; това не е твърдѣ добре казано. Но както и да е, азъ съмъ съгласенъ въ това съ г-на Грекова, че дѣйствително заявявнитѣ въ протesta нищо положително не казватъ. Само това, че подданиството му било неизвестно, и сами не знаятъ какъвъ подданикъ билъ той, и за доказателство привождатъ това, че той не билъ на врѣме записанъ въ избирателните списъци. Какъ ще се произнесе Народното Събрание въ този случай, ще ли да приеме г-на Костаки Буюклиоглу за законенъ депутатъ, и ще ли земе протеста на Варненскиятъ жители въ внимание, — което не е достаточено, за да отблѣснемъ г-на Костаки Буюклиоглу, — това азъ не зная. Но, отъ моя страна, азъ предлагамъ да се приеме като законенъ депутатъ, и когато се докаже, че той е чуждъ подданикъ, тогава може Народното Събрание да го кашира.

Симидовъ: Азъ за г-на Костаки Буюклиоглу малко ще говоря, но искашъ само да забѣлѣжъ на г-на Грекова, че Вратчанскиятъ избори сѫ съвръшенно други.

Предсѣдателъ: Азъ моля да не говорите за миниалитѣ предмети.

Симидовъ: Понеже г-нъ Грековъ повтори за тъзи избори, азъ искашъ да му отговоря.

Предсѣдателъ: Г-нъ Грековъ само сравнява Вратчанскиятъ избори съ днешнитѣ, но той говори

върху предмета, т. е. върху изборът на г-на Костаки Буюклиоглу.

Симидовъ: Искамъ само да кажж, че г-нъ Грековъ каза, че заявлението било отъ правителството, и че ние не го зехми въ внимание, това не стана.

Славейковъ: Г-нъ Грековъ забравя, че тъзи човекъ, които припознали вчера, се преслѣдватъ още отъ онкътъ година, и поголѣмата част на Събранието знаеше иувѣрено бѣше, че неправедно се преслѣдватъ; и за това Народното Събрание отхвърли онова, което мѣстното началство заяви; а тукъ е съвсѣмъ друго. Въ заявлението се казва, че той именно се е записалъ като български подданикъ, когато вече щѣло да се гласоподава за изборътъ. Второ, има да забѣлѣжа, че показанното отъ него тескере не може да се земе за доказателство, защото знаемъ, какъ лесно могжть да се зематъ въ Турция турски тескери: даже и чужди подданици могжть да се снабдятъ съ такива. Ако го приемемъ Народното Събрание, азъ нѣмамъ нищо противъ това, но искамъ само Събранието да бѫде освѣтлено, и да се разяснятъ тъзи съмнѣния.

Даскаловъ: Азъ никакво съмѣніе не виждамъ, но припомнювамъ само това, че има въ Варна по стари граждани, на които подписите въ това заявление не виждамъ, такива като кметъ Славчовъ, Савва Георгиевичъ, Мариновичъ и др., и на тъзи подписите въ заявлението не виждамъ. Впрочемъ тъзи подписи не сѫ потвърдени отъ надлежната властъ, че сѫ подлинни.

Михаиловски: Г-нъ Костаки Буюклиоглу не е новъ жителъ въ Варна; той е жителъ тамъ още отъ дѣда си; още дѣдо му е старъ жителъ Варненски. Въ заявлението се казва, че се е записалъ сега въ избирателнитѣ списъци. Той може да е видѣлъ, че го нѣма записанъ, и за това е отишълъ да се запишѣ; и той има право да бѫде записанъ, защото е мѣстни гражданинъ, и по право принадлежи въ списъкъ, като жителъ на Княжеството. Фамилията му може да живѣе отъ 100 години вече тамъ, за това има право да бѫде записанъ въ граждансий списъкъ. Той доказва, че е билъ турски подданикъ, като показва: 1-во тескере, и 2-ро е, че тъзи г-да сами казватъ, че не знаятъ подданиството му. Като не могжть да знаятъ, какъвъ е той подданикъ, то ще каже че не знаятъ нищо. И заради това мисля, че въпросътъ е исчерпанъ. Тия казватъ, че „могжть“ да засвидѣтелствуватъ. Защо не кажатъ, какъвъ е той подданикъ? Въ Варна има консули отъ всички държави, и той като търговецъ, не може да укрие подданиството си, защото често може да му се случи, да има нужда отъ своето началство. Тогава мисля, че въпросътъ е много ясенъ.

Икон. Попъ Тодоръ: Изборътъ на г-на Буюклиоглу се въспиратъ съ двѣ нѣща споредъ заявлението. Първото е, че той не е билъ внесенъ въ списъка като мѣстенъ гражданинъ, а друго, че той не е български подданикъ. Че не е внесенъ въ списъкъ, то не знае до колко е негова грѣшка: това може по една или друга причина да е станало. За второто, самите заявители не знаятъ подданиството му: они сами не казватъ нищо. За това, мисля че Народното Събрание не трѣба да вземе въ внимание това заявление, защото нѣма никаква основа. Трѣбала да покажатъ мотиви, да покажатъ поясно, на какви основания правятъ своето заявление. Тука, нищо такова нѣма и затова нѣма причина, да остане този изборъ висящъ. Бюрото да предложи: приема ли се той за законенъ депутатъ или не.

Славейковъ: На кѫсо имамъ да отговаря на г-да предговоривши. Първо ще отговоря на забѣлѣжката, че тъзи г-да, които сѫ подписали заявлението, не били същи граждани, и за това не трѣбала никъното заявление да се земе въ внимание. Азъ трѣба да отблѣснѫ таково нѣщо, да правимъ между граждани нѣкоя разница; ако ще би и отъ най-малкитъ да е, пакъ трѣба да се зематъ въ внимание доводите му. Второ искамъ да напомня на Народното Събрание това, което азъ земамъ предъ видъ, именно онова, което е ставало въ врѣмѧто на наборитъ, а найвече въ Варна, Ахиело, Месемврия и др. Азъ зная добре, че въ тъзи градове щомъ се появиха наборитъ, то всички Гърци казаха, че сѫ власъни подданици, когато ги знаха съгражданите имъ, че сѫ български подданици. Ние ги приемамъ като граждани, а они, щомъ дойде набора, казватъ, че не сѫ български подданици. За това именно искамъ, да се испита това, и ако не друго, а то да се запише въ протоколътъ. Защото азъ мисля, че ако се памѣри нѣкой да е чуждъ подданикъ, то послѣ може лесно за него да разсѫждавамъ. Работата е да се испита. Тъзи въпросъ сѫ сериозни, защото се касаятъ до таквъзъ случаи и, които сѫ ставали, ставатъ и до днесъ въ България.

Минко Радославовъ: Въ отговоръ на г-на Михаиловски искамъ да забѣлѣжамъ само, че не е достаточно доказателство, като има човекъ турско тескере, че е български подданикъ; съ това никакъ не може да се съглася. Освѣтилъ това, той казва, че е роденъ и че отъ нѣколко години живѣе въ българското Княжество. Той може да се роди, да живѣе и даже да умре въ българското Княжество, и пакъ нѣма да бѫде български подданикъ. За това съмъ съгласенъ съ г-на Славейкова, да остане този изборъ висящъ.

Михаиловски: Г-да! Народното Събрание приеме депутатъ само на тѣхното исповѣдание, че тѣ

съ български подданици, и азъ не виждамъ никоя цъль, защо ние днес бихми приели единъ човѣкъ като депутатъ, сиречъ като български подданикъ, и до година да му кажемъ, че той не е български подданикъ? Ние сме тута, г-да, законодателно Събрание, и всяка наша дума трѣба да има цѣна. Това що каза г-нъ Минко Радославовъ, че единъ човѣкъ роденъ въ Княжеството въ течението на една или двѣ години да стане тайно чуждъ подданикъ, това съвсѣмъ се опровергава. Г-нъ Даскаловъ заяви тута, че дѣдо му е старъ жителъ въ Варна, и че е билъ българинъ. Ние всички ми хми отъ турско подданство на българско. А че той липсувалъ 10 години наредъ, пакъ не му пречи да бѫде български гражданинъ.

Славейковъ: Азъ считамъ за достаточно, да се запише това въ протоколитъ, че устното му исповѣданіе е свидѣтелството на подданството му, и азъ вѣрвамъ, че още много такиви случаи ще ни се представятъ. За това искахъ да се докаже, че не е промѣнилъ подданството си.

Предсѣдателъ: Трѣба да се говори върху фактове, които има на лице, защото иначе разискването нѣма да се сврши.

Даскаловъ: Азъ съмъ съгласенъ да се запише въ протоколитъ и да се гласоподава.

Грънчаровъ: Г-нъ Славейковъ се съгласи да се запише устното исповѣданіе въ протокола, че Г. К. Буюклиоглу е български подданикъ. И ние да се съгласимъ на това. Ако той бѣше чужди подданикъ, то оння, които сѫ подали протеста, трѣба да одадатъ фактове, че той е напистина чужди подданикъ. Ние на исповѣданіе устно го приемаме. Азъ помня, когато бѣ въпроса за Ивана Иванова, че той е чужди подданикъ, г-нъ Михайлowski каза, че нестига съ уста да каже: азъ съмъ български подданикъ, но че трѣба да има разрѣшеніе отъ чуждото правителство. Но тута ние можемъ да го приемемъ за български подданикъ, защото заявлението не е основано на доказателства, както наспортитъ.

Михайлowski: За допълнение на думите на г-на Грънчарева, искамъ да кажж, отъ страна на г-на Иванова, че той заяви, че е руски подданикъ, но тута не се казва такова нѣщо и неможе нищо да се докаже, нико въ протестите се казва за нѣкое подданство; и г-нъ Ивановъ самъ бѣше заявилъ азъ съмъ руски подданикъ и затова неможѣ да се приеме, защото това е едно законодателно Събрание, което ще дава закони на една държава и въ него неможе да засѣдаватъ членове, които не сѫ подчинени на тѣзи закони. Но тута нѣма никакое подданство, за което трѣба да се иска разрѣшеніе.

Славейковъ: Азъ отблъснувамъ това, че не може да се даде никакво внимание на това заявле-

ние. Ние не можемъ да приемемъ чужди подданикъ, който да издава законъ за нашето отечество, и който нѣма да ги почита. Тука предстои едно съмѣнение въ което се заявява, че този човѣкъ не е български подданикъ. Всичца знаемъ, че ние рѣшихми вече нѣкои работи тута, но между тѣхъ има работи, които трѣба да се испитатъ, по потънко прѣди да се рѣшиятъ. Ако се направи такова небрежение върху таквъзъ заявления, менъ ще ми бѫде много чудно и удивлявамъ се. Но като той публично исказа че е български подданикъ, ние можемъ да го приемемъ. Народното Събрание обаче трѣба да помислева повечко на такива въпроси, и такива заявления да ги зима съ призвѣніе.

(Гласове: Изчерпано е).

Расолковъ: Г-нъ Грънчаровъ каза, че ние неможемъ да се основавамъ на протести, защото г-нъ Буюклиоглу казалъ, че той е български подданикъ. Но, азъ мисля, че не е само г-нъ Буюклиоглу дѣто увѣрява, чий е той подданикъ, и за туй трѣба да се приеме; но че трѣба и самъ избиратели да знаятъ какъвъ е той подданикъ. Въ 31 членъ на избир. законъ се вижда наказание за такива хора, които криятъ умилито имената на други, които сѫ именани въ бюлетинитъ. Азъ мисля, че сѫщото наказание се пада и на тѣзи представители, които би приели качество на депутатство, като си криятъ подданството. Затова предлагамъ да се приеме г-нъ Буюклиоглу като депутатъ, до тоги да дѣто се докаже подданството му.

Бръшлановъ: Относително въпросътъ на подданството, е излишно мисля да водимъ продължителни прѣния; защото този въпросъ е доста ясенъ, даже и подъ яснъ отъ свѣтлия денъ. И вчера, г-да, иий се срѣщахме съ сѫщия въпросъ, на можахми, ако помни добре, да го рѣшимъ, безъ да се спирати толкъсъ на него. Така напр. лѣсно се произнесе Народното Събрание и за г-на Даскалова и за други нѣкои. Щомъ тий казахъ: да, иий сме български подданици, и не сме приемали никакво чуждо подданство, достаточно бѣше да се приематъ за законни депутати. А защо да се прѣнирамъ за това лице, когато и то безразлично сѫщо казва, азъ не знае.

Предсѣдателъ: Признава ли Народното Събрание въпросътъ за исчерпванъ? (Признава). Приема ли Народното Събрание Костаки Буюклиоглу за законно избранъ депутатъ? (Приема се).

Докл. Станчовъ: Въ Варненския окръгъ, Варнска околия въ окружие, избранъ е Велико Петровъ на 20 Януари. Числото на избирателитъ е било 2474. Числото на гласоподавателитъ 594. Получилъ е 273 гл. Има само тая забѣлѣжка, че нищо не се споменува за избори; комисията го на мира избранъ съгласно съ закона. (Приема се)

Докл. Станчовъ: Въ същия окръгъ, Козлудженска околия, е избранъ Николай Даскаловъ, на 20 Януария. Числото на избирателитѣ е било 2432; на гласоподавателитѣ — 438. Той получилъ 323 гласове. Нищо не се споменува за първите избори. Комисията го намира избранъ, съгласно съ закона. (Приема се).

Докл. Станчовъ: Въ Балчикски окръгъ, Балчикска околия, се е избрали Преосвещенният Симеонъ Митрополитъ Прѣславски, на 20 Януария. Числото на избирателитѣ е било 2206, на гласоподавателитѣ 577. Получилъ е 526 гласове. Тука има една забѣлѣжка. Има заявление отъ г-на Паничерский противъ неедно-образността на нѣкои бюлетини. Тѣзи бюлетини, на брой 527, относящи се до Н. Преосвещенство и сѫ испратени съ дневниците; на тѣхъ на един е написано Митрополитъ Прѣславски, на други пакъ дѣдо Симеонъ, нѣкои пакъ владиката или деспотъ. Тѣзи забѣлѣжки комисията ги направя на Народното Събрание; но въ същото време има да кажа, че и когато се отнематъ тѣзи бюлетини отъ редовнитѣ, тѣ пакъ Н. Пр. Прѣславски има вишегласие. Комисията го намира избранъ съгласно съ закона.

Тодоровъ: Желая да узнае дѣкашентъ жителъ е г-нъ Паничерский, защото избирателният законъ казва, че ония, които сѫ гласоподавали, иматъ право да теглятъ на сѫдъ виновнитѣ.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание Н. Пр. Симеона Митрополитъ Прѣславски за законченъ депутатъ. (Приема се).

Докл. Станчовъ: Въ Провадийски окръгъ, Провадийска околия, избранъ е г-нъ Георгий К. Боярский, на 20 Януария. Числото на избирателитѣ е било 1480, на гласоподавателитѣ — 1102. Получилъ е 713 гласове. Дневникъ отъ първите избори има, и е редовенъ. Но първите избори не станаха, защото е нѣмало $\frac{1}{4}$ гласове отъ всичките гласоподаватели. Комисията го намира избранъ съгласно съ закона. (Приема се). Въ сѫщата околия при сѫщото число на избирателитѣ избранъ билъ Свещеникъ Иванъ Радовъ съ 711 гласове. Забѣлѣжки нѣма. (Приема се). Въ сѫщия окръгъ, Тестеденска околия, избранъ е Лазаръ Дуковъ, на 20 Януария. Числото на избирателитѣ било 873, на гласоподавателитѣ 872. Получилъ е 672 гласове. Забѣлѣжката е сѫщата, както и на горните избори. (Приема се). Сѫщия окръгъ, околия Яситепе, избранъ е Симеонъ Митрополитъ Прѣславски на 20 Януария. Числото на избирателитѣ е било 333, на гласоподавателитѣ — 114. Получилъ е 87 гласове. Забѣлѣжки нѣма. Комисията го намира избранъ съгласно съ закона.

Попъ Тодоръ: Ако добре чухъ, всичкото

число на избирателитѣ е било 333, присъствували 114. Това, струвамъ се, е малко за една околия, и мисля, че туй е станало по погрѣшка.

Славейковъ: Тъзи забѣлѣжка е на място, защото това е важно нѣщо. 333 избирателитѣ не могатъ да съставятъ избирателна околия. Да не би да е станала погрѣшка, да не бѫдятъ 3000.

Докл. Станчовъ: Можемъ да се справимъ съ дневниците и по послѣ да стане поправка.

Славейковъ: Азъ желая да се забѣлѣжи въ протокола, защото 300 избирателитѣ не могатъ да съставятъ една околия. Комисията да вземе въ внимание това, послѣ да ини яви, когато разгледа протокола.

Свещ. Радовъ: Азъ има да забѣлѣжа, че тази околия можаше да има и до 2000 избиратели, но защото не сѫ внесени въ списъка съ време, тѣ отпослѣ, ако сѫ искали да се запишатъ, не ги е приелъ окръжният Съветъ, защото е било вече късно.

Предсѣдателъ: Азъ мисля, че Събранието е достаточно освѣтлено. За това, иска ли Събранието да се отложи или да се разисква?

(Гласове: Не.)

(Други: Да остане за послѣ.)

(Прие се за послѣ да остане този изборъ.)

Грековъ: Г-нъ Станчовъ може да ини даде обяснение, понеже той управлява този окръгъ.

Докл. Станчовъ: Много краснорѣчиво се изрази Г-нъ Грековъ. Ще дамъ обаче разяснения по подиръ.

Х. О. Пазарджикский Окръгъ, Пазарджикска околия, избранъ е Абибула Муфти Ефенди, на първите избори, на 13 Януария. Числото на избирателитѣ е било 2000, гласоподавателитѣ — 1003. Получилъ е 803 гласове. Забѣлѣжка нѣма. Комисията го намира избранъ съгласно съ закона. (Приема се). Въ сѫщата околия е избранъ Стоиль Поповъ и Иорданъ Х. Ивановъ, при първите избори. Числото на избирателитѣ е било 2000, на гласоподавателитѣ — 1003. Първия получилъ 489 гл., а втория 305 гласове. Споредъ 19 ст. на избирателния законъ, не сѫ получили $\frac{1}{4}$ гласове отъ числото на всичките избиратели, записани въ списъка. Други заявления нѣма. Припомнявамъ само, че 30 бюлетинитѣ сѫ недѣйствителни, понеже не сѫ били записани на официалния язикъ.

Попъ Драгановъ: Тука забѣлѣжвамъ, какъ могатъ да бѫдятъ трима депутати избранни, когато цѣлото число на избирателитѣ е било 2000?

Славейковъ: Моля да се земе това въ внимание, че Варненският окръгъ и тѣзи мяста, за които се говори, не сѫ толкова точни, както напримѣръ: Търновският окръгъ съ изборитѣ. Ние трѣба само да

обърнемъ внимание редовно ли сж станали тамъ изборитъ, или не, т. е. иматъ ли $\frac{1}{4}$ гл. или не.

Баларевъ: Менъ се чини, че сж присъствовали 2000 души, и че това не е било цѣлото число на избирателитъ.

(Гласове: 2000 е било цѣлото число на избирателитъ, а сж присъствували само 1003.)

Станчовъ: Прѣди да се положи на гласоподаване, защо е, именно, числото на избирателитъ толкова малко, то азъ можъ да дамъ като за разяснение това, че отъ турското население ония, които сж отъ 20 год. нагорѣ и които подлежатъ на военна повинност, се укриватъ. Това е главната причина, дѣто числото на избирателитъ излиза толкова малко.

Грековъ: Азъ мисляхъ, г-нъ Станчовъ по подирѣ ще ни даде свѣдѣнія. Защо ги дава сега?

Славейковъ: За по подирѣ той има и други.

Предсѣдателъ: Желае ли Народното Събрание още да се разискватъ тѣзи избори?

А. Цановъ: Този въпросъ е рѣшенъ. Ние имахми подобни случаи и ги рѣшихми.

Предсѣдателъ: Счита ли Народното Събрание Стоила Попова за законно избранъ представителъ? (Не го приема). (Сжъ Иорданъ Х. Ивановъ се касира).

Докл. Станчовъ: Въ Шуменския окрѣгъ, Шуменска околия, е избранъ, при първите избори г-нъ Тодоръ Икономовъ. Числото на избирателитъ е било 4263, на гласоподавателитъ — 1955. Получилъ е 1797 гл. Има само тази забѣлѣжка, че урната за бюлетинитъ не се отворила сѫщия денъ, но на слѣдующия, на 14 Януария въ присъствието на избирателитъ. Народното Събрание нека рѣши, до колко това може да се счита, че нарушува избранателния законъ? Комисията не е направила своето заключение, но остава на Народното Събрание да се пронесе.

Предсѣдателъ: Считали Народното Събрание за законно избранъ г-на Т. Икономова?

Славейковъ: За да се не забѣлѣжи, че събранието е прѣминжло мѣсяченкомъ, и че нѣмало кой да говори за правилната забѣлѣжка, то азъ го иенамарамъ до толкова неправиленъ този изборъ, защото не е, спорѣдъ мене, оставянето да се отвори урната на другия денъ, такава неправилностъ, по която да може да се рѣши кассирането на избора. Като земемъ предъ видъ нѣкои неудобности, които могатъ да се случатъ, и, като е споменато въ протокола, че се е казало на гласоподавателитъ, че отварянието на ураната остава на втори денъ, тѣ, като се вижда и въ протокола причината е била че всичкитъ избиратели присъствували, когато се запечатила урната, и сжъ тѣй, когато са е отпечатила и отворила, пакъ сж присъстввали нѣкои; тѣй щото, помежду самите

избиратели станало е такъво съгласие: За това спорѣдъ мене, азъ иенамирамъ това противо-законно, и което би могло да повлече да се кассира този изборъ.

Грѣнчаровъ: Мисляхъ, тукъ е станало отклонение отъ закона: Изборитъ трѣба да се свършиятъ въ единъ денъ. Това дѣто е станало, е противно на окрѣжното, испратено отъ Министерството на Вътрѣшните работи. Въ него окрѣжно се казва: да се не продължаватъ изборитъ и на втория денъ, но въ единъ и сѫщия денъ всичко да се свърши. Но тази грѣшка не е на избраниия. Че е грѣшка станала, то е истина; но тя е на опия, които сж били на бюрото. Тукъ забѣлѣжвамъ и друго: въ бѫдже не трѣба да ставатъ такива неправилности въ закона. Колкото за г-на Тодора Икономова, азъ предлагамъ да се приеме; но другъ пакъ бюрата да не правятъ подобни грѣшки.

Предсѣдателъ: Приемали Народното Събрание г-на Тодора Икономова за законно избранъ депутатъ. (Прпема се).

Докл. Станчовъ: Шакиръ Ефенди е избранъ въ сѫщия окрѣгъ, сѫщата околия, на 13 Януария и при сѫщите гласоподаватели. Получилъ е 1246 гл. И той има $\frac{1}{4}$ гл. отъ всичкитъ избиратели. Комисията го намира избранъ съгласно съ закона. (Прпема се).

Докл. Станчовъ: Въ Шуменски Окрѣгъ Прѣславска околия, е избранъ Епископъ Климентъ на 13 Януарий. Числото на избирателитъ е било 2425 на гласоподавачитъ — 1265. Получилъ е 1264 гласове. Значи има $\frac{1}{4}$ на избирателитъ. (Прпема се).

Въ сѫщата околия е избранъ Константинъ Стоиловъ съ 670 гласове при сѫщото число избиратели. Значи, че има $\frac{1}{4}$ отъ всичкитъ избиратели.

Грековъ: Г-да, ако помня добре, въ минжлото Събрание имаше едно заявление отъ Г-на Стоилова, че той нѣмалъ 30 години. Той самичкъ го заяви, и слѣдователно на основание на избирателния Законъ, ти избори сж неправилни, и трѣба да се кассиратъ.

А. Цановъ: Тогава г-нъ Константинъ Стоиловъ може да не е ималъ 30 г. но сега може да има.

Славейковъ: За сега не знамъ поне никакво заявление отъ Г-на Стоилова, и въ прѣдиищото Събрание, колкото помня, не е казвалъ колко години има, за това нѣмами право да го кассирати.

Храповъ: Може на г-на Стоилова да му не стигали нѣколко мѣсяци още за 30 години, а сега той е вече на 30 години, защото тогавътъ е казалъ че нѣма изискането число години.

Грековъ: Тогава, най-сѣти, чѣмъ доказателства, че той на вѣрио има 30 год. Единъ човѣкъ, който казва преди нѣколко мѣсяци, че нѣма изискането число години, неможемъ да предполагамъ, че има днесъ 30 год. Тукъ има едно съмѣнѣние, слѣ-

дователно предлагамъ да остане избора висящъ, додъто г-нъ Стоиловъ докаже има ли 30 год. или не.

Славва Илиевъ: Защото нѣма никакво заявление, ние можемъ да разгледами сега само да ли е законно станалъ избора или не: колкото за годинитѣ на г-на Стоилова, то той, ако нѣма 30 години, пакъ ще направи заявление, както, споредъ димитѣ на г-на Славейкова, е направилъ и въ предишното събрание.

Грековъ: Ако нѣма 30 години, тогава не е законно избранъ.

Докл. Станчовъ: Тъй като г-нъ Стоиловъ въ миналото Събрание каза, че: „като нѣмамъ изисканото условие споредъ 86 чл. на Конституцията, за това моля Народното Събрание да приеме оставката ми.“ но колко дене или мѣсяца му трѣбalo за да бѫде 30 год., това ние не знаемъ. За това мисля, че е справедливо да оставимъ тозъ изборъ на г-на Стоилова и да го попитами. И утре или други денъ той ще ни извѣсти, колко години има.

Тодоровъ: Тъй като приехми по млади отъ г-на Стоилова, тоб азъ предлагамъ да го приемемъ.

Бръшляновъ: Имамъ честъ да забѣлѣжамъ на г-на Тодорова да си земе думата назадъ. Ние не сми приели млади депутати и нѣма да приемами.

Предсѣдателъ: Имамъ да ви направя една забѣлѣжка, да не говорите освѣнъ върху въпроса. (Нѣколко души говорятъ изведиъжъ.)

Славейковъ: Да се вѣрнемъ за да разисквамъ: да ли е законно избранъ или не. Тука нѣмамъ никакви забѣлѣжки, нито за годинитѣ, нито за друго нѣщо. За това, защото нѣма никакво заявления, можемъ да разисквамъ: законно ли е избранъ или не.

Грековъ: Шитамъ Г-на Славейкова, отъ кого се опредѣляватъ годинитѣ споредъ неговото заявление? Ако г-нъ Стоиловъ дойде съ днеска и кажеше, че има 30 години, азъ пакъ би му поискалъ документи: защото, г-да, годинитѣ се доказватъ не съ заявление, а съ документи. Тука се гледа легко на тия работи и мнозина би желали да влезе г-нъ Стоиловъ въ Народно Събрание, за да могатъ да кажатъ, че има тамъ и други, който нѣматъ изискуемитѣ години.

II. Станчовъ (го прекъснува): Моля г-на предсѣдателя да не позволява такиви изражения.

Грековъ: Азъ имамъ право да говоря. Конституцията ми дава право да си скажамъ своето мнѣніе, на основание на тази статия въ Конституцията, която се отнася къмъ свободата на говора.

Предсѣдателъ: Моля да говорите върху въпроса: да ли е г-нъ Стоиловъ законно избранъ, или не?

Грековъ: Това е предметъ. Г-да! кога чло-

вѣкъ говори, трѣба да му оставите свобода да си искаже свободно своите мисли; ако искате да затворите всѣкиго въ единъ желѣзенъ обръчъ, тогава не може да говоря.

Предсѣдателъ: Желѣзенъ обръчъ на никого не се тури.

Грековъ: Въпросътъ е: да ли е г-нъ Стоиловъ законно избранъ или не? Този въпросъ е тѣсно свързанъ съ годинитѣ, които има. Ако г-нъ Стоиловъ има 30 години, то е и законно избранъ; ако нѣма 30 години, то е незаконно избранъ. Въпросътъ стои така, и Народното Събрание не може да се произнесе, додъто незнай, колко години има той. Много въпроси сѫ много лесно преминяха. Но то не е доказателство, че трѣба нататъкъ, пакъ така да се минуватъ.

Икономъ Попъ Тодоръ: Въразявамъ на г-на Грекова, като той иска да остане въпросътъ висящъ, понеже имало въ первото Събрание заявление отъ г-на Стоилова, че нѣмалъ изисканото число години. Но г-нъ Грековъ не показва, колко години той има, и тогава нѣма и никакви основания за разисквания, защото нѣма и основание, че той нѣма 30 години. Ако г-нъ Стоиловъ по напрѣдъ е казалъ, че нѣма 30 години, и на основание на неговото казване се е приело да не бѫде депутатъ, то той на сѫщото основание може да каже, че има 30 години или нѣма. Тогава Народно Събрание трѣба да се произнесе за изборътъ: законенъ ли е или незаконенъ. Той има воля подиръ проглашението за законенъ депутатъ да каже, да ли има или нѣма 30 години. Ако би нѣкой представителъ казалъ, че г-нъ Стоиловъ нѣма 30 години тогава могло би да се разискува. Но тука никой не е казалъ, че нѣма 30 години, за това нѣмаше причина за разискване.

Грековъ: Азъ го казахъ.

Бръшляновъ: Понеже г-нъ Стоиловъ, за да бѫде депутатъ, се изискува да бѫде на 30 години, и понеже никой отъ Народното Събрание не знае той има ли толкова години или не, то не ни остава друго, освѣнъ, като отсѫтствува лицето, за което е рѣчъта, да го попитаме, и щомъ заяви, че има 30 години, безъ друго да го приемемъ. Ако ли пъкъ нѣкой заяви противното, то трѣба и да го докаже, т. е. да докаже, че димитѣ на г-на Стоилова не сѫ вѣрни, че той си крие годинитѣ, а не да искаемъ отъ г-на Стоилова доказателства. (Гласове: Искерпано е.)

Предсѣдателъ: Счита ли Народното Събрание въпросътъ за искерпанъ? (Искерпанъ е). Признава ли Народно Събрание г-на Константина Стоилова за законно избранъ депутатъ? (Признава.). Който го не признава, да си дигне рѣжата. (Никой).

(Приема се).

Докл. Станчевъ: Въ Шуменский окръгъ, Смъдовската околия, е избранъ Д-ръ Радославовъ на 13-и Януарий. Числото на избиратели е било 1023, на гласоподавателитъ — 839, той получилъ 711 гласове. Въ дневниците на Смъдовската околия комиссията вижда подписите, като че съ подписани съ една ржка.

Славейковъ: Азъ мисля, че Народното Събрание не може положително и категорически да заяви, че тъзи подписи не съ писани отъ всичкото бюро, което съществувало тамъ. Това е едно съдебно изследование: да ли съ отъ една ржка или отъ повече. Ние приемаме протоколите съ довърие и до дъто нѣма едно заявление, че тѣ не съ подлинни, до дъто нѣма за това едно доказателство, до тогава можемъ да ги считаме, както и всичките други за вѣрни. Но има друго да забѣльжа: чувахъ, че г-нъ Радославовъ е билъ нѣкогажъ австрийски подданикъ.

Живковъ: Д-ръ Радославовъ ме натовари да обадя на Народно Събрание, че той нѣколко години преди войната е билъ стапалъ австрийски подданикъ; но сега на 7 Януарий билъ се отрѣкъ отъ това покровителство, като си върналъ паспорта.

Предсѣдателъ: Приема ли Народно Събрание това заявление презъ друго лице? (Гласове: Приема се).

Михайловский: Споредъ обяснения на г-на Живкова, че си е далъ паспортъ назадъ, то трѣба да има и една книга, че е и отрѣченъ. Може да се поиска отъ Д-ра Радославова една дума, че е вече освободенъ отъ Австрийско подданство или да исповѣда самъ, че е вече отрѣченъ.

Славейковъ: Може да му е дадено, или да не му е дадено. Желателно е да заява предъ Събранието, че е български подданикъ.

Д-ръ Моловъ: Съгласенъ съмъ съ г-на Славейкова; но питамъ какво ще стане; ако Австрийското правителство го поиска по случай, че той има нѣкои обзанности, и да каже, че този е мой подданикъ? На единъ прекрасенъ денъ може да го извлекътъ отъ туха.

Грековъ: Той билъ само протеже.

Михайловский: Тогава нѣма що да сторимъ, овѣнъ да го дадемъ; защото има конвенции международни, и за да стане човѣкъ български подданикъ отъ чуждия, то трѣба да си испълни повинностите, които е ималъ съ предишното правителството, и тогава да стане Български подданикъ.

Сукнаровъ: Ние не трѣба да съмѣсвамъ подданичества съ защита. На всѣкаждъ е прието, щото единъ човѣкъ може да ся намира подъ защита на

една държава безъ да е самъ подданикъ. То значи, че защита не е подданичество. Д-ръ Радославовъ е билъ само подъ защита. И че трѣбала да дойде самъ, то нѣма нужда, когато заяви прѣзъ второ лице, което е депутатъ.

Предсѣдателъ: Счита ли Народното Събрание тия разяснения за достаточни, или има още нѣкакъ да говори.

Докл. Станчовъ: Трѣба да се положи на гласоподаване приемването на г-на Д-ра Радославова за депутатъ, азъ считамъ за должностъ да припомня на Народно Събрание, че на дневникъ, който е съставенъ при изборите, както заявили, подписите съ твърдъ еднообразни. За това, ако се приеме г-нъ Д-ръ Радославовъ, да се има предъ видъ, че комиссията, която ще разискува нередовностите, да провѣри и тъзи протоколи на надлежните места.

Священикъ Радовъ: Искамъ да узная, да ли тъзи протоколи съ скрѣпени отъ членъ на Окръжниятъ Съвѣтъ, или само при рапорта съ испратени отъ Окръжниятъ Съвѣтъ.

Расолковъ: Има ли испроводителна бумага? Ако да съ подписите писани съ една ржка, да се оставятъ тия избори висящи, до дъто се неизследуватъ тъзи нередовности.

Славейковъ: Азъ мисля, ако има съмѣнение за подписите, то се относя до Окръжния Съвѣтъ. Като проважда своето рекомандателно писмо, ако има погрѣшка, то се пада отговорността на него. Окръжниятъ Съвѣтъ трѣба да отговаря.

Сукнаровъ: Азъ мисля сѫщо, че пие неможемъ да приемемъ за основание това, че си приличатъ подписите. Тука нѣма никакво заявление, отъ когото и да било и Окръжниятъ Съвѣтъ го проважда съ рапорть. За това нѣмамъ никакое основание, да оставимъ тъзи избори висящи. За това азъ съмъ съгласенъ да се приематъ тъзи избори за законни, и просто да се иска справка за знание, какъ е стапало това.

Грънчаровъ: Азъ мисля, че подобенъ въпросъ рѣшихъ за Ярловската околия съ дневника за избора на Пр. Мелетий Софийский. И тамо се заяви, че подписите съ еднакви, и че протоколите съ направени послѣ въ градътъ. И този дневникъ се разгледа въ Събранието като се намѣри, че подписите били еднакви, то ние оставихме изборътъ висящъ. И тука предлежи сѫщото.

Свещ. Радовъ: Азъ познавамъ селото Смѣдово, това село има 3—4000 кѣщи, и отъ много време съ имали църква и училище — отъ това имать и хора грамотни. За това невиждамъ причина, защо да не бѫдятъ подписите различни.

Расолковъ: Азъ виждамъ, че между члено-

ветъ на провърочната комисия има разногласие относително тъзи подписи. За това предлагамъ да се положи на разглеждане на нѣкои компетентни лица, които да се произнесатъ за това, и тогава да се решава за изборът.

Сукаровъ: Въпросът е разясненъ. Относително това, що каза г-нъ Гърничаровъ за вчериански случай, то той се различава отъ днешния. Тамъ имаше заявление отъ нѣколко души депутати, които казаха, че този протоколъ е правенъ въ Самоковъ, а не тамъ дѣто станали изборитъ, и еднаквостта на подписите се зѣ като допълнение на това обстоятелство. Но тукъ нѣмаше нищо подобно. Има приличие между подписите, но съвършено еднакви не сѫ, за това предлагамъ да се прекратятъ препирните.

Симидовъ: Комисията прави само бѣлѣжка, че има съмнѣние, а въ вчериашното имаше съмнителни дѣя. Комисията трѣба да изражава такива съмнѣния, но нѣма право положително да каже, че наистина всички сѫ еднакви.

Расолковъ: Азъ виждамъ, че между членовете на комисията има разногласие за подписите; нека се предложи протоколътъ на разглеждане на компетентни лица, да разсъждатъ, да ли сѫ съ една рѣка подписани.

Предсѣдателъ: Ще питамъ Народното Събрание, да ли желае да се продължава разговорътъ?

Брънлиновъ: Попъ Радовъ забѣлѣжи че знае селото отъ колко кѫщи състои, и че имало тамъ църква и училище, и че трѣба слѣдователно, да бѫдѫтъ подписите разнообразни. Но можели, питамъ, да каже на Народното Събрание да ли познава лицата, които сѫ подписали протоколътъ, и знае ли навѣрно, че тия сѫ грамотни? Щомъ той ни каже, че тѣ сѫ грамотни, значи, че трѣба да бѫдѫтъ и подписите разнообразни, и ето въпросътъ разясненъ. Съ други думи, като се докаже, че тия лицата сѫ грамотни, па сѫ подписани съ една рѣка, то безъ друго е станала неродовностъ, и въ подобенъ случай тъзи неродовни протоколи трѣба да подпаднатъ подъ сѫщата категория както вчерианите.

Славейковъ: Ние се отдалечихме отъ въпросътъ, и гледаме подписите. Г-нъ Расолковъ забѣлѣжи, че комисията не е съгласна, и всички исказува своите взгледове, работата е, да ли тъзи подписи, които нѣкои подозрѣватъ, сѫ еднакви? Азъ сѫщо ги видѣхъ и намирамъ 2—3 разни почерка. При това сѫществува рапортъ на Съвѣта, съ който дневникътъ е испратенъ. И азъ незнамъ да ли то е достаточно да уничтожимъ единъ изборъ, който е проглашенъ отъ Съвѣта за редовентъ. Ако стоимъ на законна почва, ако има изслѣдование, то за подозрѣване на изборътъ да се пита Окружната Съвѣтъ. Но тукъ нестава пълно подозрѣние, и нѣма заявление, нито при протоколитъ, нито отъ депутати тукашни.

Расолковъ: Азъ питамъ, казалъ ли е Окружната Съвѣтъ въ испроводителната си книга, кои лица сѫ избрани или не? Желая да узнае това.

Докл. Станчовъ: Въпросътъ се дълго разгледа. Комисията е имала за дѣлжностъ да искаже дѣто има подозрѣние за подписите въ дневника; Комисията казва това, че, освѣнъ подозрителните подписи, всичко друго е съгласено съ избирателния законъ. Окружната Съвѣтъ, както и другите Окружни Съвѣти, препраща съ своя рапортъ всичките дневници отъ избирателните околии, между които е и Смѣдовската околия съ дневника, за който е думатъ. Азъ при това ще да кажа, че прѣди малко денъ Народното Събрание се бѣше съгласило да приеме въ подобенъ случай депутатина за законоизбранъ, а колкото за подозрѣния на подписите, да се възложи на комисията, която ще разгледа всичките подозрѣния на изборитъ, и че това всичко неможе да ни спре да неприемемъ избрания депутатъ. Ние знаемъ, Г-да, че испълнението на избирателния законъ е възложено на Окружната Съвѣти, и ако, въ случай, да има нѣкои неродовности, ако има нѣкои сактиярлжи или незаконности, тѣ тѣ щадятъ върху главата на Окружната Съвѣтъ, защото той е испратилъ своя човѣкъ при всѣка една околия да бди върху точността на изборите. Народното Събрание неможе да сравнява този случай съ онзи, чѣто бѣше избранъ Огецъ Мелетий. Тамъ има всичко друго, но тукъ дѣто нѣма толѣми подозрѣния, тѣ комисията направи вкратцѣ своето заключение, че подозрѣва тъзи подписи, а не заключава че изборътъ е незаконенъ. За това предлагамъ да се приеме Д-ръ Радославовъ за законно избранъ депутатъ.

Д-ръ Моловъ: Колкото за въпросътъ за подписите, то е излишно, защото Събранието има протоколи отъ Окружната Съвѣтъ. Окружната Съвѣтъ е подъ близо тамъ при изборите, и може да знае за това: да ли сѫ писани отъ една рѣка или отъ разни рѣки. За това, за мене подъ важенъ е първиятъ въпросъ, именно върху Австрийската протекция надъ г-на Радославова. Нѣкои казватъ, че протекция и подданство не е било едно. Азъ това неразбирамъ, и искамъ да се разясни това, за да видимъ, да ли е правилно избранъ.

Даскаловъ: Подданството се условява съ извѣстно число години по международното право. Нѣкои държави изискватъ да живѣе нѣкой 5 години въ държавата, да има притежание въ нея държава, да плаща извѣстенъ данъкъ, и тогава приема подданството. А протекция се дава на единъ иностранецъ подданикъ по рекомандация. На пр. единъ иностранецъ подданикъ има въ града търговска кѫща, гдѣто има сѫщо и негови слуги, или въобще неговъ персоналъ; то той зима чрѣзъ мѣстния по-

сланикъ прокури, или епитропикашия, и онъзи хора се считатъ подъ покровителството на онзи консулъ, на която държава оная фирма припада. Или нѣкой дава една рекомандация на единъ подданикъ отъ единъ консулъ, да го покровителствува консулството въ другийтъ градъ. Въ турско врѣме много търговци имаше, които си зимаха руски прокури отъ своите търговци въ Русия, и то само за това, за да иматъ защита.

Предсѣдателъ: Счита ли Народ. Събрание въпроса за исчерпанъ?

Грековъ: Искамъ да кажѫ върху гласоподаванието една дума. Понеже се случава, че се гласоподава върху нѣкой предметъ, а депутатъ излизатъ вънъ, — моля да се извѣстятъ при решаването на такиви въпроси, които съдятъ вънка да могатъ и тѣ да дадѫтъ гласъ си.

Славейковъ: Пълнотата на Събранието зависи отъ това, ако има само вишегласие. Но, дѣйствително, желателно е да не излизатъ представителитѣ, до гдѣ не прокарами този въпросъ.

Грековъ: Именно казахъ това нѣщо за това, че когато се гласоподава, като нѣма достаточнно число депутати, може слугата да ходи съ единъ звѣнецъ по вънка, за да се извѣстятъ по този начинъ представителитѣ, и да дойдѫтъ да гласоподаватъ. Това го има на всѣкѫдѣ.

Предсѣдателъ: Въ настъ до сега е нѣмало такъвъ обичай и не можемъ да земемъ това за разисквание.

Славейковъ: Ако има съмнѣние за пълнотата на гласовете, то трѣба да ги преброимъ.

Предсѣдателъ: Желае ли Народ. Събрание да се броятъ представителитѣ? (Гласове: Не.) Признава ли Народио Събрание че има вишегласие? (Признава.) Понеже Народ. Събрание признава, че има болшинство въ камарата, то питамъ: счита ли Нар. Събрание г-на Д-ра Радославова отъ Смѣдовската околия за законно избранъ депутатъ? (Приема се.) Сега ще дадемъ 5 минути распушъ.

(Послѣ распушъ.)

Предсѣдателъ: Засѣданietо се открива отново. —

Докл. Станчовъ: (Чете) Въ Варненски окр., Кюхевченската околия, е избранъ Симеонъ П. Янчевъ на 13 Януарий. Числото на избирателитѣ е било 1753. Числото на гласоподавачитѣ 882. Отъ тѣхъ получилъ 637. Забѣлѣжка нѣма. Тука комиссията е счела за дѣлжностъ да направи забѣлѣжка за знание на Народ. Събрание; тѣзи забѣлѣжка се отличава много отъ онай, която бѣше при Смѣдовската околия, при избора на Д-ра Радославова. Въ този дневникъ подписитѣ на предсѣдателя и на двама секретари отъ бюрото сѫ писани безъ разлика отъ

една рѣка. Освѣнъ това, комиссията намѣри изборътъ съгласенъ съ избирателния законъ.

Славейковъ: Азъ мисля, че при дѣлгитѣ разисквания, които сега станиха, особено като комиссията не намѣри друго, то си остава пакъ сѫщето. Комиссията забѣлѣжва това, защото го счита за дѣлжностъ, но споредъ разискванията намѣрихъ, че това не е найважно за изборитѣ, и за това предлагамъ, да се положи на гласоподаване. Признава ли Народ. Събрание Симеона Х. Янчева за законно избранъ представителъ. (Приема се.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Въ Ново-Пазарска околия е избранъ Есадъ Ефенди на 13 Януарий. Числото на избирателитѣ е било 2176. Числото на гласоподавачитѣ е 1488, отъ тѣхъ получилъ е 1222. Нѣма никакви заявления, и види се, че има $\frac{1}{4}$ гласове отъ цѣлото число на избирателитѣ.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Есадъ Ефендия за законенъ депутатъ. (Приема се.) Който го не приема, да си дигне рѣката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Въ Варненски окр., Тербиковската околия е избранъ Дави Кятиби Исмалъ на 13 Януарий. Числото на избирателитѣ е било 3754. Числото на гласоподавачитѣ е 3036. Получилъ е 2765. Забѣлѣжка нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Дави Кятиби Исмала за законенъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне рѣката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Въ сѫщия окр., сѫщата околия, е избранъ Генчъ Зааде Мжтишъ на 13 Януарий съ 2714 гласове. Забѣлѣжка нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Генчъ Зааде Мжтиша за законенъ представителъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне рѣката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Въ Силистренски окр., Силистренска околия, е избранъ Маринъ Тихчевъ на 13 Януарий. Числото на избирателитѣ е неизвѣстно. Числото на гласоподавачитѣ е 1608, отъ тѣхъ получи 1076. Забѣлѣжка има: „Турския Мухтия направилъ устно заявление, че Турцитѣ не присъствували на изборитѣ на бюрото; но защото дошли късно, то не се приело тѣхното предложение. Турцитѣ сѫ донесли 820 билети на неофициални листъ, които не се приели, а се проводили тукъ.“

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание М. Тихчева за законенъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне рѣката. (Никой не дигна.)

Отецъ П. Тодоръ: Чини ми се, че тѣзи избори сѫ станали на 13 Януарий, и при тѣзи избори не е назначено цѣлото число на избирателитѣ;

за това не може да разбереш, какъ може да се знае, че избранния е получил $\frac{1}{4}$ гласове отъ цѣлото число на избирателите.

Мин. Каравеловъ: За да се испълни формалността, тръбаше да се знае цѣлото число, и може положително да се утвърди, че той има $\frac{1}{4}$ отъ гласовете, защото всичките избиратели не могат да бѫдат повече отъ 2200 души, а отъ тѣзи той има $\frac{1}{4}$ гласове.

Маноловъ: Ако цѣлото число не е описано, това случайно се е отпуснало; но ако даже и да сѫ дошли послѣ всичките, които сѫ имали да гласоподаватъ, то пакъ той има вишегласие.

Докл. Станчовъ: За подобро обяснение имамъ да покажа на нѣколко околии, гдѣто избиратъ единъ или 2 депутати, но не сѫ имали никога повече отъ 2000 избиратели; а има и случаи, гдѣто въ таквите околии сѫ избрани по двама представители.

Предсѣдателъ: Счита ли Народ. Събрание г-на Тихчева като законенъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Въ Силистренски окръгъ, Афлатарска околия, е избранъ Василъ Поппъновъ на 13 Януарий. Числото на избирателите е 6574. Числото на гласоподавателите е било 4834. Отъ тѣхъ получилъ е 3807. Забѣлѣжка нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание г-на Васила Поппъновъ като законенъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Въ сѫщия окръгъ, сѫщата околия, е избранъ Хр. Бръснаровъ на 13 Януарий съ 3805 гласове. Заявления нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Хр. Бръснарова за законенъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Въ сѫщия окръгъ, сѫщата околия, е избранъ П. Маноловъ на 13 Януарий съ 3808 гласове. Забѣлѣжка нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание г-на П. Манолова като законно избранъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Въ Силистренски окръгъ, Романска околия, е избранъ Терджуманъ Ахмедъ на 20 Януарий. Числото на избирателите е било 4932. Числото на гласоподавачите е 3194. Получилъ е 2921. Забѣлѣжка има: „На 13 Януарий не станахли изборите, защото бюрото въ протокола си казва, че нѣкой сп. Молла Мехмедъ отъ село Карапъ. Когь възбунтувалъ събраните избиратели, като на-

стоявалъ да станатъ изборите колективно. Бюрото си дава мнѣнietо, че речението Молла Мехмедъ е надъханъ отъ градътъ отъ нѣкое важно лице, и пръсналъ избирателите по гората.“ Има, освѣнъ това, заявление до предсѣдателя на Народното Събрание, подписано отъ 600 лице. (Чете го.)

Пановъ: Понеже се споменува тукъ за протестъ, който, казватъ, че сѫ предали вече минжлото Събрание, то, азъ мисля, не ще да бѫде злѣ, ако се намѣри онзи протестъ, и да се сравни съ настоящия.

Славейковъ: Съзнавамъ трудното положение, ако да искали, колкото се може, да бѫдемъ справедливи: защото исказаниятѣ тукъ обвинения сѫ тежки и горки. И ние не можемъ да не повървамъ на тѣзи, които сѫ ги писали, защото тѣхните думи сѫ важни. Но съ това изложение, мисля, че не се обвиняватъ толкозъ тѣзи, които е избрали турското население, и то ги избра за представители въ Народ. Събрание. Онова, което се е минжло, г-да, тръба да го забравимъ, макаръ и да не е забравяне; защото още живо се осъщами, какъ сми се борили за свобода; но тръба да признаемъ, че така сѫщо и тѣ сѫ се борили, за да защитятъ своето царство. Онѣзи, които сѫ направили неправдини въ войната, тръба да ги осъдимъ, но по право тръба да забравимъ тѣзи неправдини и жестокости. Само онзи, който е пострадалъ, той ще помни. Г-да, азъ обърщамъ вниманието ви на това. Освѣнъ това, тръба да земемъ въ внимание, че онѣзи, които сѫ гласоподавали за тѣхъ, сѫ наши съграждани, и тѣ тѣзи хора избиратъ, и на тѣхъ се повърояватъ. Ако има обвинения отъ избирателите, тогавъ тръба да се земе въ внимание; ако ли речемъ, да се повършатъ на онова, което е било, да диримъ, що се е вършило, то никога не щемъ дойдемъ до заключение.

Нопъ Драгановъ: Наистина, и азъ се съгласявамъ съ предговорившъ, че минжлото е минжло. Тѣзи хора бѣха патриoti на царството си, или като сѫ били на служба, вършили сѫ, каквато имъ е била дѣлността, и каквото имъ се е заповѣдало. Но азъ забѣлѣжвамъ, че онова, което сега се прочете тукъ, не се отнася до отбрана на царството имъ, а това е нѣщо извѣнредно. За това предлагамъ, да се даде това на испитателната комисия, която да разгледа, какъ ст. и тѣзи работи, а за сега да се отложи.

Симидовъ: Въ протестътъ се намира още едно нѣщо, което тръба да се земе въ внимание. Именно, че Идризоглу Ахмедъ и сега предвожда тайнимъ образомъ хайдушките чети.

Тодоровъ: Не може да бѫдат напълно съгласенъ съ г-на Славейкова, защото виждамъ, че неговите думи излизатъ отъ велиокудущие. Наистина, че

тръба да забравимъ минжлото, но тръба и да напомнями, че тъзи работи, за които се говори въ протестът, не се отнасятъ до защитата на тъхното царство; но тук се говори за грабежъ, насилие, безчестие и т. н.; всичко това държавата излага въ опасностъ, а не я защищава, и таквизъ работи проплизатъ просто отъ самоволие. За това предлагамъ, да се изслѣдва, да ли е върно това, и ако се изнамѣри, че тъзи хора сѫ виновни, тогазъ тръба да се исподядятъ вънъ отъ Княжеството, а не да се приематъ за депутати. (Удобряване.)

Докл. Станчовъ: Г-да! Народното Събрание, както и всѣко друго едно обществено учреждение, не може да произнесе своето заключение върху обвиненията лица, до гдѣто не слуша и дѣлѣтъ страни. Тукъ не е място, да слушами оправдания на обвиняемите лица, и нѣма да разглеждамъ, да ли сѫ праведни или не сѫ праведни. Тукъ е място обаче, гдѣто всѣки може да отправи своето оплакване било по единъ избранъ депутатъ, било по нѣкоя друга личность. Обвиненията се произнасятъ отъ Силистренскитѣ християнски жители. А защото само отъ тѣхъ сѫ подадени и двата протести, то тѣ сѫ отъ голѣма важность, и всѣки депутатъ съ рѣка на сърце, тръба да обърща върху тѣхъ внимание. Сърка на сърце, казвамъ за това, защото работата се касае до важни дѣла или, подобрѣ да кажемъ, до живота на хора, които днесъ стоятъ между насъ, и които другата част отъ населението на българското Княжество е избрала за представители. Ние знаемъ, г-да, че въ онѣзи мяста, които сѫ споменети въ протеста, на основание на княжески указъ въ това врѣме, има военно положение. Тѣзи лица, които сѫ подписаны въ протестите, не сѫ сторили зло, че сѫ заявили и за министъ работи на тѣзи депутати, но още подобрѣ би сторили тѣ, да заявятъ на мѣстната властъ, която има пълно право и която тръба да обърне внимание върху всичкитѣ личности, които смутиватъ спокойствието на нашата страна. Имамъ да кажж, че за да бѫдемъ справедливи къмъ дѣлѣтъ страни, то ние можемъ друго да направимъ: да оставимъ изборътъ на тѣзи депутати висящъ, и тѣ да присъствуватъ въ Събранието; а дѣлото, което е препратено въ Народ. Събрание, да се препрати, като дѣло отъ голѣма важность, чрѣзъ надлежнитѣ власти на военното управление. Тамъ, когато се произнесе властъта окончателно, тогазъ Народ. Събрание има законно основание, на което може да отхвърли тѣзи депутати. Това казвамъ, защото така ми диктува съвѣстъта.

Симидовъ: Г-нъ Тодоровъ добрѣ каза, че това нѣщо, което сѫ подписаны 7 или 8 села, е истина. Освѣнъ това, има още и депутати въ камата, които сѫ подписаны това заявление, и тѣ не

би го подписали, ако да не е истина. Сега иде въпросътъ: да ли да останатъ тѣзи депутати висящи или да се исключатъ.

П. Тодоръ: Тѣзи обвинения, които се намиратъ въ протеста върху избранитѣ депутати, Терджуманъ Ахмедъ и Идризъ Оглу Ахмедъ, съдържаватъ въ себе си твърдѣ тежки обвинения. Обаче, споредъ избирателния законъ, както е известно на всичкитѣ депутати, не могатъ да бѫдатъ избрани за депутати само онѣзи, които сѫ осъдени на наказание, както се знае това вече отъ 3 чл. на избирателния законъ. Но азъ обърщамъ вниманието на г-да депутатите, на 96 чл. отъ Конституцията. (Чете): „Членоветъ на Народ. Събрание петь денонощие до отварянието и приѣзъ всичкото врѣме, доклѣ траятъ засѣданятията, не могатъ да бѫдатъ затваряни и сѫдими, освѣнъ случаите, когато тѣ се обвиняватъ за престъпления, за които се налагатъ по криминалния законъ най-тежки наказания. Въ тия случаи за затварянието тръба незабавно да се яви на Народ. Събрание, само съ разрѣшението на което може да стане теглението на сѫдъ.“ Слѣдователно, споредъ тѣзи обвинения, за които сѫ опредѣлени твърдѣ тежки наказания, мисля, че съ силата на този членъ, Народ. Събрание може да разрѣши за даванието имъ подъ сѫдъ; или комисията да отправи тѣзи обвинения на мѣстото, гдѣто тръба да се прегледатъ и да се изискватъ засвидѣтелствувания. Това имахъ да кажж.

Мин. Каравеловъ: Азъ мисля, че за да добиятъ спла тѣзи обвинения, тръба да се даджътъ на сѫда да ги разисква, и той да искажа отъ настъ разрѣшение, ако види, че сѫ виновни тѣзи хора и че тръба да се накажатъ. А на какво основание пращами самата комисия да изследва? Народ. Събрание нѣма право да изследва за никакви престъпления; Народното Събрание само провѣрява изборите, а на никого не е сѫдия, нито изстѣдователъ. Ние провѣрявамъ само изборите на основание на онѣзи документи, които сѫ пратени тукъ.

Михайловский: Азъ мисля, че Събранието вече се освѣтили за обвиненията. Но ще признаете, че е мяично на човѣка, когото обвинявати, защото е принуденъ да мѣлчи, като не може да каже за себе си нито една дума за защита. Истина, че тукъ не е сѫдебна инстанция и 96 чл. на Конституцията говори, че представителите сѫ неприкосновени, освѣнъ за тежки престъпления; но за тѣзи тежки престъпления не сѫществува сега никаква пресъдба. За това азъ не знамъ, тръбала ли е да се предложи тозъ въпросъ. Мисля, че тѣзи човѣци сѫ избрани отъ населението и тѣхнитѣ избори сѫ провѣрени отъ надлежното учреждение. Какво сѫ правили въ ветхо врѣме, азъ не знамъ; но това прошение не

тръба да се разисква, защото е станало върху една работа, за която не съществува никаква пресъда.

Предсъдател: Счита ли Народ. Събрание въпроса за исчерпен? (Гласове: Не.)

Тихчевъ: Въ тъзи минута предлежи единъ въпросъ, отъ решението на който зависи честта и достолъчието на Народ. Събраний. Народ. Събрание е едно цълъ; и каквото сж частитъ на едно цълъ, таквъз ще биде и цъллото. Ако частитъ сж здрави, тогавъз и цъллото ще биде здраво; ако ли частитъ не сж здрави, тогавъз и цъллото ще биде таково. Членоветъ на Народното Събрание тръба да иматъ общо довърие и уважение, а безъ това то не ще има общото довърие. Ние имамъ примѣри за това, какъ хората сж постъпвали въ подобни случаи. На пр. въ Франция, въ времето на французско-прусската война, се появили единъ видъ хора, които се наричахъ комунисти, и които искали да разрушатъ своето отечество. Какво направи народътъ съ тъзи хора? Приелъ ли ги е за депутати въ своята камара? Не. Но той ги е изгонилъ по прави пъти отъ своето отечество. И при всичко, че станахъ думи да се приематъ тъзи хора въ камарата, то азъ, отъ своя страна, не можахъ да се съглася, защото съ това може да се развали реда и общото довърие на цъллото Събрание. У насъ сж станали много такива случаи, гдъто хора, които сж ходили съ разбойнически шайки или банибозуци, сж останахли между насъ и не сж приели никакво наказание. Нѣкои, като черкезите, сж избѣгали изъ земята ни; но тъзи, които сж още между насъ, не сж приели наказание. Това не е въ реда, защото въ Источна Румелия се осъдили на смърть нѣкой си Хаджи Шабанъ и Хаджи Арифъ, не че сж били въ разбойнически шайки, но само за това, защото сж били подпомагали такива шайки. Така тръба да постѫпимъ и ние. Азъ мисля, когато едно население, състоящо отъ 700 души, е подписало единъ протестъ, и искало пресъда противъ тъзи хора, какъ може Народ. Събрание да не дава довърие на населението и да не предаде на съдъ казанитъ хора? Грѣшимъ, г-да, грѣшимъ твърдѣ много. Тукъ се казва, че тъзи, които сж неблагодарни отъ това, тъзи, които не сж съгласни да се исключатъ отъ членството на Народ. Събрание, тѣ нека предадатъ тежба противъ ония, които заявяватъ. Азъ не разбирамъ това, защо да принудимъ едно грамадно число отъ 500 д. да се сѫди. Кой има поголѣмо довърие, двама или 500 души? Зарадъ туй, предлагамъ съгласно съ желанието въ протеста, да се исключатъ тъзи двама отъ депутатството въ Народ. Събрание.

Терджуманъ Ахмедъ: Хората ме избраха по-вече заради това, защото съмъ човѣкъ, който знамъ язици, и когато нашето население има нѣкакво же-

ление, можъ да отидж до Княза Александра I, да му говорж съ язикъ, както тръба. Затова е работата, а за друго нищо. Азъ като съмъ билъ на служба подъ турското правителство, бѣхъ принуденъ да отидж на онжъзъ работа, за която ми заповѣдвале моя шефъ. Когато се отвори руската война, бѣхъ ми всички офицери и генерали приятели; а сега ми претендирате нѣщо, за каквото азъ нито съмъ мисъль ималъ. Азъ имамъ моята книга. Азъ съмъ единъ човѣкъ свободенъ и нѣма никой да говори рѣчъ за мене; азъ не съмъ направилъ нито толкожъ зло (показва съ нокътъ) и хората нито отъ селата, нито отъ града не се плачатъ отъ мене. Но нѣмамъ никаква причина да говорж рѣчъ за себе си, само това ще кажж, че не съмъ никого ударилъ, нито единого човѣка, нито пакъ съмъ нѣкому нѣщо направилъ. Жално ми е само, че не знае добре български язикъ, защото да знаехъ язика, азъ би билъ въ състояние да говорж много.

Попъ Тодоръ: Азъ пакъ обѣщаамъ внимание върху онова, което четехъ понапредъ. Това обвинение се представлява отъ нѣколко стотинъ хора. Да оставимъ онова, щото е било до време на войната, защото това тръба да го забравимъ. Но тукъ се явява едно поново обвинение, че тъзи г-да ималитайви свѣзи съ ония, които днес обезспокояватъ источната страна на нашето отечество. Тъзи престъпления сж тежки, и обвинителите се обърщатъ къмъ Народ. Събрание, което не може да отхвърли таково нѣщо, и да остави просто да се пратятъ на сѫдилищата. Менъ се чини, че Народ. Събрание е длъжно да обърне внимание върху тъзи, които се обвиняватъ за постѫпките, на които се налагатъ найтежки наказания. Ние имамъ единъ членъ въ Конституцията, именно членътъ 96, който показва, какъ тръба да правими. Въ този членъ се казва, че само съ рѣшението на Народ. Събрание може единъ депутатъ да се тегли на съдъ. Съдователно Народното Събрание да разрѣши, щото тъзи обвинения тръба да се пратятъ на сѫдилищата, а сѫщо тръба да се пратятъ и тъзи, върху които сж обвиненията. (Гласове: Да.)

Славейковъ: Азъ разбирамъ всичката горестъ, която може да почувствува човѣкъ, като слуша тъзи обвинения; азъ осъщамъ и вълненията, които могатъ да се породятъ при такъвъ случай. Но, г-да, нека не оставимъ при това, гдѣто да слушамъ само обвинения. Има двѣ нѣща, които не тръба да забравяме; първо, че Народ. Събрание нѣма такви прерогативи, за да може да тегли тъзи хора на съдъ; а второ искамъ, да земами мѣрки, които се основаватъ на закона. Не е тукъ работа за единого само или за двама, това може да биде обидно за цѣлъ народъ, и онзи, който е пострадалъ, може още

повече да бъде обиден. Но, г-да, тук има единъ пътъ, който тръба да слѣдвали. Азъ би желалъ, преди всичко, тъзи послѣдни обвинения да се докажатъ, и тогава можемъ да се произнесемъ за исчездането на тъзи лица отъ Събранието или и за друго по нататъкъ, но сега ще пазъземъ отъ границите на дължноститъ на Народното Събрание, ако си позволявамъ да съдимъ, и то едни отъ настъпили една причина, а други по друга причина. За това, моля всички сърца, които сѫ осърбени и то праведно осърбени, азъ ги моля въ името на народа, да забравятъ това и да даджътъ място на закона. Заради туй, всички тъзи обвинения, като ги земемъ на сърце, тръба сѫщевръменно да ги дадемъ на съдъ, за да се произнесе той върху истинността имъ. Но защо да нарушимъ законътъ и редътъ, по които се водимъ, за да намъримъ малко удовлетворение?

Мин. Каравеловъ: Азъ мисля, че тъзи хора тръба да ги приемемъ. Ние сме обвязани на това. По нататъкъ това тръба да се каже на съдътъ. Тамъ е еще военно положение, и ако той намърши да има достаточни подкрепления за обвиненията, той ще ги изиска отъ Народ. Събрание, и Народ. Събрание ще ги даде, макаръ и да сѫ станали вече провърки. Така щото работата е сега просто да ги приемемъ.

А. Щановъ: Азъ искамъ да кажж че само ония, които сѫ тъглили знаятъ че е тъгление. Азъ съмъ видѣлъ малко нещо, но има хора, които сѫ видѣли много, и тъ могжатъ да кажатъ, че бѣше страшно. Говори се за прѣсъдата правителственна. Има прѣсъдъ правителственна, но има и една прѣсъдъ общественна. Синца знаемъ, колко сѫ тъглили ония, на които сѫ изгорѣли мястата. Тѣхното отсъдение не е станжало отъ едно съдилище, но тъ сѫ осъдени отъ всичкия свѣтъ; и голъмо безчестие ще бѫде, като приемемъ такиви човѣцъ въ своето тѣло (гласове: Да). Нищо не въмамъ противъ тъзи лица, защото не ги познавамъ: но азъ никакъ не съмъ съгласенъ, че тъ тръба да се приематъ, като депутати, безъ условие: защото тук има 500 подписи, които свидѣтелствуватъ, че не само министъръ е било такаво, но и настоящето. Азъ неказвамъ да се неприематъ но само казвамъ, безъ условие да се неприематъ: защо ако се приематъ безъ условие, голъма погрѣшка ще бѫде. Азъ се съгласявамъ съ г-на Каравелова, ако се приематъ тъзи хора, тѣ тръба да се приематъ подъ условие, че надлежната власт може да ги земе отъ Народното Събрание.

Каравеловъ: Тук се говори че има 500 подписи. Г-да! Тръба да разбереме, че тъзи хора застѫпватъ 2,000 избиратели, а тъзи избиратели пакъ — 20,000 души. Освенъ това, този които подава

просба тръба да позмини, че има военно положение въ онѣзи мяста; защо не го предаде на военния съдъ, да разсъди той дѣлата. Азъ неразбирамъ, какъ Народното Събрание иска да разглежда това. Ние не сме съдии, ние не можемъ да обвинявамъ. А още единъ пътъ казвамъ, че съдътъ може да изиска всѣки депутатъ отъ Народно Събрание, билъ провърренъ или не. Но до сега надлежнитъ съдъ не е испратилъ никакво прошение до Народно Събрание, за тази работа, нито има никакво заявление. За това, тръба да приемемъ тъзи хора, като членове на Народно Събрание, а жителитъ, които сѫ подали прошение, тръба да се обѣрнатъ къмъ надлежния съдъ, да разгледа той дѣлото.

Мин. Щанковъ: Въ избицагелнитъ законъ е казано, че само онзи, които е осъденъ, не може да се приеме като депутатъ въ Народно Събрание, и Вие всички помните, че при сключванието на Берлинския трактъ, Русското Правителство бѣше принудено да издаде едно ираде, съ което извѣсти на народа, че всички лица, които сѫ правили лошо при Турското Правителство, да се изловятъ и турятъ подъ съдъ, а за онѣзи, за които могжатъ да се докажатъ престъпленията, да се прогонятъ изъ България. Силистренцитъ, ако имахъ да се оплакватъ, тръбвало да направятъ това на врѣме. Като не сѫ направили това, значи, че не сѫ имали доволна причина да осъдятъ тъзи хора. Сега законътъ казва, дѣто нѣма писмено рѣшене, и които не е осъденъ, той може да бѫде депутатъ.“ Заради туй моля Народно Събрание, споредъ закона да приеме тъзи хора за депутати.

Попъ Тодоръ: Азъ оставямъ, г-да, тъзи обвинения на страна, защото се касаятъ до личности, и които се касаятъ до напредъ миналото врѣме. Всички слушахми обвиненията, че тъзи хора имали тайни сношения, съ онѣзи, които вълнуватъ днесъ и смущаватъ вѣсточната страна на отечеството ни. Ние всички желаемъ да работимъ за доброто на народа; ние знаемъ, че една частъ отъ отечеството ни се намира въ военно положение, и въ такъвъ едно положение, дѣлженъ е всѣкой гражданинъ да обяви на Военния Съдъ, ако знае за нѣкого, които нарушила мира. Тук се говори за обвинения, които се отнасятъ на този периодъ. Не е наша работа да казвамъ, че тъзи обвинения сѫ праведни или неправедни; но като се говори това публично, то които се обвиняватъ публично, тръба да се даджътъ на Военния Съдъ, та той да испита, какъ стои тази работа. Може ли въ тази свещенна сграда такива публични обвинения да се считатъ за нищо? Може ли да се заключи, че тъзи, които обвиняватъ да се даджътъ подъ съдъ, а не онѣзи, върху които сѫ обвиненията? Азъ мисля, че първото не може да бѫде,

но послѣдното трѣба да стане.

Мин. Каравеловъ: Азъ обрѣщамъ вниманието на Народно Събрание, въ името на Конституцията, да не обвинява така легкомислено хора, които сѫ избрани отъ 20,000 души; трѣба да се даджтъ обвинението предъ Съда, и тогаъ може да се исключатъ. Сега трѣба да ги вардимъ тукъ въ името на Конституцията.

Славейковъ: Да се врѣщамъ да говоримъ, за да задоволимъ оскъренитъ сърдца, е много ижчно: само едно нѣщо можемъ да препоръчвамъ, т. е. да постигнемъ нашето Събрание законно; а да скърбимъ за това, азъ мисля, че ще бѫде голѣма по-грѣшка да престигнемъ закона, макаръ и за праведно удоволстворение. Ние имаме законъ и по този законъ трѣба да слѣдвамъ. Ние искаме да се накажатъ тѣзи хора, и ние можемъ по този законъ да постигнемъ това. Ние можемъ всѣки денъ да ги предадемъ, когато ще имамъ доказателства фактически, особено върху това, което се казва въ рапорта. Ако се докаже, че тѣ сѫ предводители на шайки, тогаъ заслужватъ строго наказание; но за сега, като нѣма още доказателство, то въ качеството на депутати, не можемъ да предъшавамъ това. Ако искаме да сме Събрание, тогаъ трѣба да слѣдвамъ закона: щомъ излѣземъ вънъ отъ закона, тогаъ не сми Нар. Събрание.

Грековъ: Г-да! тозъ въпросъ дълго се разисква, и отъ разискванията, които станаха, ясно се вижда, че има дѣй мнѣния: Едни искатъ да се извадятъ тѣзи хора отъ Събранието, и да се даджтъ даже подъ съдъ; а други казватъ, че трѣба да ги приемемъ и съдътъ е компетентна властъ, която има да се произнесе върху този въпросъ, и ако счита за нуждно може да ги иска отъ Народното Събрание, което ще разгледа до колко ще бѫдатъ основателни тѣзи обвинения за да може да ги даде или не. Азъ не се колебая никакъ за да се присъедамъ съ мнѣнието на послѣднитѣ, защото само това е основано на закона и логическо. Г-да! онѣзи, които искатъ да се предаджатъ на съдъ тѣзи хора, нѣматъ никакво право; защото Народното Събрание не е прокуроръ, не е публично лице, което е натоварено да пази безопасността на хората. Има власти, които иматъ това право и могатъ да кажатъ: ти си виновенъ, ти си престигпилъ закона, трѣба да бѫдешъ така и така наказанъ. Освѣнъ това, трѣба да се земе въ внимание, че по голѣмата частъ на обвинението се отнасятъ на онова врѣме, когато сѫ били още тукъ Турцитѣ, т. е. до врѣмето на войната. На основание на трактата, който се сключи на 17 Януари 1878 година, т. е. подиръ сключванието на Берлинския трактъ, като окончателенъ трактъ между Россия и Турция, има една статия, и ако помня, тя е 10

статья, въ която се казва, че всичкитѣ иматъ пълна амнестия за всички лоши работи преди войната или въ войната направени. Само, оставено е право на Администрацията да изгони онѣзи лица, противъ които се появи оплакване, че сѫ направили такива злодѣйствия; тѣй щото, ако тѣ останатъ на мястата си, могатъ да породятъ нови безредици. Сега, има вече отъ тогаъ три години, и противъ тѣзи хора, за които е днесъ думата, не е станжало никакво та-кова заявление; тѣ сѫ живѣли въ Слистра още когато бѣхъ тамъ Русситѣ. Въ врѣме на оккупацията хората биваха предавани на Съдъ за подобни постѣжки; тогаъ съмнявамъ се да ли е било всичко истина, щото се казва въ протеста. За това, азъ мисля, че Народното Събрание ще постигни твърдѣ легкомислено, ако се основава на такива заяления. За Шевкеть Наша има пълна пресъдда, защото той е направилъ злодѣйства, които цѣлъ свѣтъ знае; а тукъ се представляватъ фактове, които сѫ твърдѣ малко оправдани, и само се изражаватъ съ общи думи. Ако человѣкъ тури тѣзи заявления на съдъ, и ако се пресътъ презъ събото на безпристрастието, тогаъ твърдѣ малко ще остане отъ това. За това мисля, че Народното Събрание би постигло съвършенно несправедливо относително до тѣзи хора, и относително до изборитѣ имъ, ако на основание на тѣзи заявления рѣши, че тѣзи хора трѣба да се исключатъ. Редовно е да се признаятъ тѣзи хора, понеже противъ тѣхъ нѣма никаква пресъдда отъ едно място, което има право да дава пресъдда. За мене една книга, подписана отъ единъ Съдия, е отъ по-голѣма важностъ, отъ колкото едно заявление съ 500 подписи; защото съдията испитва, а тия, които сѫ подали заявление, може твърдѣ легкомислено би сѫ подписали, безъ да сѫ испитали върху това, за което сѫ подписали. За това моето мнѣние е: тѣзи хора да се приематъ въ Народното Събрание, защото нѣма никакво основание за да ги исключимъ. Ако има нѣщо справедливо, г-да, то нека се отнескатъ ония, които заявляватъ, до военния прокуроръ въ Шуменъ, който е натоваренъ да пази реда въ онѣзи мяста, и ако военния прокуроръ представи едно искане чрезъ Министерството на Правосъдието, или чрезъ Военния Министъръ, тогава Народното Събрание ще има предъ очи нѣщо по-положително, и нѣщо, което е основано на испитване. Тамъ ще има фактъ, за който тѣзи хора може да се обвиняватъ; и ако таково нѣщо стане, тогава имаме пълно право да ги исключимъ отъ Събранието, (Гласове: Искрепано е).

Симдовъ: 106 членъ на Конституцията казва (чте го). Пѣ напрѣдъ се говори, че тѣ трѣба да сѫ оправдаватъ. Но не тукъ, а трѣба Народното Събрание да испрати тѣзи заявления на Министра.

Цанковъ: Народното Събрание може да ги проводи на надлежни, Министър.

Славейковъ: Тъй.

Предсъдателъ: Тука има нѣколко въпроси въ една форма, най-обща форма е: приема ли Народното Събрание временно или окончателно тѣзи депутати, а какъ заявленето да ли да се предаде на надлежни Министър.

Каравеловъ: Първото е, че желаятъ един немедлено да се исключатъ, другитъ желаятъ да останатъ висящи; а третитъ желаятъ да бѫдатъ приети.

Предсъдателъ: Приема ли Народното Събрание Терджуманъ Ахмеда за законенъ представителъ. (Приема се). Който го не приема да си дигне ржката. (Малцина). Приема ли го Народното Събрание за постояненъ или висящъ депутатъ? (Приема се за висящъ.) Вториятъ въпросъ е: да ли да се даде на Министерството това заявление или на Комисията.

Грековъ: До колкото азъ разбирамъ, тази Комисия има за целъ само издираване на нередовностите, които ставаха при изборите; а този въпросъ подлежи на съдиището.

Предсъдателъ: Желае ли Народното Събрание да отстъпи протестъта на Министра на правосъдието? (Желае). Който не желае да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Въ същия Окръгъ, Ашикларска околия е избранъ Михалаки Колони съ 2861 гласове на 20 Януария. Забѣлѣжка нѣма. Само има въпросъ за поданство.

Расоловъ: Относително до поданството, до колкото азъ зная, той е български поданникъ. Живѣлъ е въ Влашко, и струва ми се, че не е зель чуждо поданство; но желателно е самъ да изяви.

Михалаки Колони: Азъ не съмъ ималъ никаква потребба да земамъ чуждо поданство. Живѣлъ съмъ въ Влашко, и между многото Българи, които живѣятъ въ Влашко, азъ съмъ единъ, който не съмъ желалъ влашко поданство. (Одобрене).

Предсъдателъ: Приема ли Народното Събрание Михалаки Колони за законно избранъ депутатъ? (Приема се). Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Докл. Станчовъ: Сега иде на редъ едно лице, за което се споменува въ горниятъ протестъ. Идризоглу Ахмедъ, избранъ въ Малаатъ-Кара-Агачска околия Силистренски Окръгъ на 13 Януария. Числото на избирателите е било 5260, на гласоподавателите 3043; отъ тѣхъ е получили 2221 гласове. Забѣлѣжка има. (Чете). Същата забѣлѣжка като Терджуманъ Ахмеда.

Предсъдателъ: Има ли нѣкой да говори?

(Единъ Гласъ: Този изборъ спада подъ съ-

щата категория, както онзи на Терджуманъ Ахмеда.

Предсъдателъ: Приема ли Народното Събрание Идризоглу Ахмеда за законенъ депутатъ? (Приема се само привременно). Приема ли го за привременъ или постоянно депутатъ? Които сѫ за постоянно, да си дигнатъ ржката. (Никой не дигна). Желае ли Народното Събрание да се предаде протестъ на Министра на Правосъдието. (Желае).

Докл. Станчовъ: Комисията е имала днес само толкова време да пригответи само Варненската Губерния: Утръ ще представи докладътъ и за Русчукската Губерния; за днес нѣма повече.

А. Цановъ: Азъ искамъ да напомня, какво ще е съ онзи депутатъ, който сѫ исклучени да ли имъ се платятъ прогонни и дневни пари? Нека Събранието се изрази върху това.

Славейковъ: Да, ще имъ се плати. Азъ съмъ на това мнѣнje, че трѣба да имъ се плати, и че това ще дѣлъ е по спрѣведливо. Защото между тѣхъ има лица, които не сѫ знали, че сѫ станали нередовности при изборите, за това сѫ невинни. Като сѫ дошли трѣба да имъ се даде обезщетяване. (Гласове: съгласно).

Предсъдателъ: Приема ли се предложението да имъ се плати. (Приема се).

Грънчаровъ: Има нѣкои депутати отъ прѣдишното Събрание, които сѫ заявили, че още не сѫ приели прогонни пари; този въпросъ трѣба да се реши.

Маноловъ: Всичкиятъ депутати, които бѫха въ онова Събрание, сега ги нѣма тукъ. За това трѣба да се състави списъкъ, кои сѫ тукъ и кои не сѫ; да се означи на казначействата, за да имъ заплатятъ.

Михайловски: Азъ имамъ тоже единъ въпросъ: ще ли получаватъ депутатите прогонни пари отъ дѣлъ сѫ тръгнали, или отъ дѣлъ сѫ избрали. Защото, много човѣци сѫ избрали отъ друго място, отъ дѣлъ живѣятъ. Така на пр. г-нъ П. Станчовъ; той живѣе въ Правадия, а е избрали отъ Ловечъ. Ще ли му се плати отъ Ловечъ, или отъ Правадия? Азъ желаю да се освѣти този въпросъ.

Славейковъ: Искамъ да кажѫ по направдѣлъ въ отговоръ на г-на Манолова, че това е дѣло на Бюрото да се расправи за тѣзи, които не сѫ тукъ, и какъ да се направи, да имъ се отвори кредитъ, и да получатъ пари. Колкото за вториятъ въпросъ, моето мнѣнje е, отъ дѣлъ сѫ тръгнали да получатъ прогонните пари.

Рангелъ Костовъ: Азъ предлагамъ заради тѣзи прогонни пари, да се решатъ този въпросъ. Азъ като отидохъ въ първото Народно Събрание, питахъ Окружния Началникъ да ли ще получатъ прогонните пари? Той ми каза, че ще ги получатъ въ София. Като дойдохъ тукъ, казаха ми, отъ Окружния Съдъ ще

получишъ. Отидохъ тамъ и поискахъ пари, тъ ми казахъ, нѣмаме извѣстие отъ Министерството, трѣба да почакашъ. И така, чакахъ и питахъ, и тъ казваха всякий часъ нѣма пари и нѣма извѣстие. И тукъ дойдохъ пакъ на това второ Народно Събрание, пакъ не получихъ нищо.

Предсѣдателъ: Тѣзи сѫ два вѣпроса. Желае ли Народното Събрание да разгледа тѣзи вѣпроси?

Михайловский: Тѣ сѫ двѣ работи съвѣршенно различни. Азъ мисля, че секретаритъ или квесторитъ, трѣба да иматъ смѣтка. И отъ тамъ ще се види кои депутати сѫ получили пари, и кои не сѫ. А вториитъ вѣпросъ е за сегашнитъ прогонни пари.

Славейковъ: Азъ мисля, че това е дѣло на бюрото да испита, ако сѫ тѣзи депутати тукъ, или гдѣ живѣятъ. Тогаъ ще се пише на мѣстната властъ, да имъ се заплати, защото ще бѫде неправедно едини да зематъ пари, а други не.

Стѣфанъ Поповъ: За миналото Събрание сѫ се плащали прогоннитѣ пари, отъ мѣстото, отъ дѣто бѣше единъ депутатъ избранъ. Сега е вѣпросъ за онѣзи, които още за миналото Събрание не сѫ получили, какъ ще имъ се плати. Отъ мѣстото, отъ дѣто сѫ избрани, или отъ мѣстото, отъ дѣто сѫ трѣгнали.

Тихчевъ: Желателно е да се плати отъ дѣто сѫ трѣгнали. Но, ако е единъ въ Русия или въ общѣ отвѣнъ държавата, то ще му се плати отъ тамъ, дѣто е ст҃пилъ на Бѣлгарското Княжество.

Славейковъ: Тукъ има два вѣпроса. До колкото се касае за вѣпросъта на г-нъ Попова, то азъ мисля, че трѣба да остане за минжлото Събрание така, както бѣше рѣшено минжлата година, т. е. да имъ се плати за минжлото Събрание отъ онова мѣсто, отъ дѣто сѫ избрани. Азъ прелагамъ второто да се рѣши: За сегашното Събрание да получи прогоннитѣ пари, отъ дѣто е трѣгналъ. А колкото за вѣпросъта на г-на Тихчева, то азъ мисля, че за онѣзи, които живѣятъ отвѣнъ държавата, ще се плати отъ мѣстото, дѣто ст҃пилъ на нашето Княжество. Така мисля, че вѣпросътъ се разясни.

Савва Илиевъ: Въ Врѣменнитѣ Правила е казано, че всѣкий депутатъ ще получи прогонни пари и суточни, разбира се тукъ, че прогоннитѣ иматъ право трѣбва да се даватъ отъ мѣстото, отъ дѣто е трѣгналъ депутатинътъ, а не отъ дѣто е избранъ. Защото може да се случи да е избранъ отъ София, а е трѣгналъ отъ Варна, и така той не би полу-

чили нищо. Заради това съмъ съгласенъ съ предложението да се плаща прогонните пари, отъ дѣто е трѣгналъ, а не отъ дѣто е избранъ.

Предсѣдателъ: Въпросътъ въ това отношение се вече рѣши. Но вѣпросътъ е, какъ се плаща на ония, които живѣятъ отвѣнъ Княжеството.

Славейковъ: Азъ още единъ пжть повтарямъ, че за онѣзи депутати, които иматъ да получаватъ още за минжлото прогонни пари, ще ги получатъ, отъ дѣто сѫ избрани. За новите депутати, отъ дѣто сѫ трѣгнали, т. е. отъ мѣстожителството. А когато мѣстожителството имъ е съмнително, тогаъ получаватъ отъ онова мѣсто, отъ което сѫ пристигнали тукъ, като депутати. Ако пакъ мѣстожителството имъ е извѣстно, но тѣ се намиратъ по своя работа, отвѣнъ на мѣстожителството си, тогаъ трѣба да погучатъ отъ мѣсточителството си.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание за депутатитѣ отъ миналото Събрание, да се даде на бюрото да разисква, върху тѣхнитѣ прогонни пари? (Приема се). Приема ли предложението, да се заплати на сегашнитѣ депутати отъ мѣстожителството, ако живѣятъ въ Княжеството? (Приема се). На дневенъ редъ за утрѣ сѫ изборитѣ на Ръсчукатата Губерния; споредъ правилника ще се сберемъ утрѣ въ единъ часътъ.

(Конецъ въ 5 часа 30 м. п. п.)

Предсѣдателъ: **П. Р. Славейковъ.**

Подпредсѣдатели	Д-ръ И. Брадель.
	Н. Суннаровъ.

Секретари	Ив. Даневъ
	Хр. Баларевъ
	В. П. Золотовъ
	К. Коевъ.

Управителъ на стенографическото бюро А. Безешекъ.